DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 35. **Vrijdag 9 November.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50**; franco per post **ƒ 5.50.**
Advertentiën van 1—6 regels **ƒ 1.** Voor elken regel meer **15 cents**; behalve **35 cents** zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

De Regeringsantwoorden betrekkelijk de Staatsbegrooting.

Ondanks de verzekering van het hoofd der oppositiebladen, dat de Regering met hare Antwoorden op de Verslagen der Kamer niet gereed zou zijn, werden die stukken reeds gister namiddag rondgedeeld. Wij wenschen daarvan een beknopt overzigt te geven aan onze lezers, en bepalen ons, voor heden, tot de Memoriën van Beantwoording op het Iste hoofdstuk (algemeene beschouwingen) en op de Wet op de Middelen.

Eerste Hoofdstuk. De klagte over de dorheid in de Memorien van Toelichting en de verklaring, dat de Regering een verkeerden weg heeft ingeslagen, door mededeelingen omtrent belangrijke punten en aanteekeningen op den een of anderen toelichtenden staat te verbergen, hebben de Regering bevreemd, niet alleen omdat zij zich geen juist denkbeeld vormen kan hoe eene mededeeling meer verborgen is, wanneer zij in den toelichtenden staat, dan wel wanneer zij in de Memorie van Toelichting voorkomt; maar ook, in de tweede plaats, omdat de Regering thans niet is afgeweken van de wijze van handelen, in de laatste jaren gevolgd en toegejuicht. De Regering kan tevens niet toegeven, dat de Memorien van Toelichting bij de Begrootingswetten zouden moeten ontaarden in jaarlijksche verslagen van den toestand des Rijks en den gang des bestuurs; ook met het oog op art. 105 der Grondwet is de aard en bestemming eener zoodanige Memorie van Toelichting iets geheel anders.

Wat de bepaalde mededeelingen betreft, die men van de betrokken Ministers heeft verlangd omtrent de wetsvoorstellen van meer gewigtigen aard, die in den loop van het zittingjaar zullen worden aangeboden, merkt de Reg. op, dat het uit den aard der zaak zeer moeijelijk is, zoodanige bepaalde toezeggingen bij de indiening der begrootingswetten te doen. Is een ontwerp bij den Raad van Ministers en den Raad van State onderzocht en door Zijne Majesteit den Koning goedgekeurd, dan behoeft er geene toezegging te geschieden en kan de aanbieding onmiddellijk plaats vinden.

Doch zoolang dat onderzoek niet heeft plaats gehad, kan geen betrokken Minister omtrent de aanbieding bepaalde mededeelingen doen; hij weet toch evenmin wanneer dat onderzoek zal ten einde zijn gebragt, als hij kan zeggen of, ten gevolge daarvan, het bedoelde ontwerp niet op nieuw zal moeten worden omgewerkt. Hij kan dus niet met zekerheid toezeggen hetgeen voor hem zelven onzeker is.

Intusschen geeft de Regering gaarne te kennen, dat de wets-ontwerpen betreffende de medische politie in gereedheid zijn en aan het onderzoek van den Raad van State kunnen worden onderworpen. De vertraging, die de regeling van dat onderwerp veroorzaakte, is o. a. toe te schrijven aan de omstandigheid, dat sommige voorschriften in naauw verband staan met de bepalingen, die in de wet op het hooger onderwijs moeten voorkomen. Wat die laatste wet betreft, het is niet zeker dat zij binnen kort zal tot stand komen. Het is der Regering voorgekomen, ook met het oog op de in den laatsten tijd verkregen ondervinding, dat het ongeraden is de drie takken van het onderwijs te gelijker tijd te willen regelen. De zaak is van te grooten omvang en van te moeijelijken aard, om behoorlijk in eens te kunnen worden tot stand gebragt. Wil men te veel ondernemen, men loopt gevaar niets te verkrijgen. De Regering wenscht daarom drie wetsontwerpen, ter regeling van het lager, middelbaar en hooger onderwijs, achtereenvolgens aan te bieden. Het eerste, betrekkelijk het lager onderwijs, zal, naar alle waarschijnlijkheid, vóór het einde des jaars op nieuw worden ingediend. Terstond daarna zal het tweede, waarvoor de bouwstoffen reeds verzameld zijn, worden gereed gemaakt, ten einde, wanneer het eerste tot stand zal gekomen zijn, te kunnen worden aangeboden: en op gelijke wijze zal met het derde worden gehandeld. Alleen langs dien weg zal, naar de innige overtuiging der Regering, iets behoorlijks tot stand kunnen komen. De drie ontwerpen zullen evenwel aan elkander aansluiten en één geheel uitmaken. De aanbieding van het eerste is het middel om het tot stand komen der beide andere te verkrijgen, en in dien zin moet het gezegde in de Troonrede over de uitvoering van het vijfde additionele artikel der Grondwet worden opgevat. Inmiddels reeds dadelijk, door partiële wetten, in eenige der meest in het oog vallende leemten, betrekkelijk het hooger onderwijs, te voorzien, acht de Regering niet raadzaam. Zij zou niet dat zoo gereedelijk durven toestemmen, omdat omtrent het bestaan der bedoelde leemten naauwelijks meer verschil van zienswijze aanwezig is, en de medegedeelde denkbeelden van deskundigen, omtrent het hooger onderwijs, doen zien, dat er bij hen, zoo omtrent de gebreken en leemten der tegenwoordige verordeningen als ten aanzien van de meest gewigtige beginselen, nog menig punt van verschil bestaat. (1)

De wet, houdende de vijfjarige herziening der tabel tot regeling van de verdeeling des Rijks in kies-districten voor de benoeming der Leden van de Tweede Kamer, zal in de tegenwoordige zitting worden aangeboden zoo mede, binnen kort, de wet op de regterlijke organisatie en die tot vaststelling van het W. I. regerings-reglement. Waarschijnlijk zal ook nog in den loop der zitting de wet tot regeling van 's Rijks comptabiliteit worden voorgedragen, hetgeen ook geldt van die op de wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen; ofschoon die indiening afhangt van den uitslag der aanhangige overwegingen, betrekkelijk de bedenkingen, die tegen een vroeger ontwerp over die zaak zijn aangevoerd. Wat nu betreft eene onverwijlde indiening der wetten, die nog verwacht worden, zoo geeft de Regering volgaarne toe, dat die wenschelijk is te achten, waar zij mogelijk is. Zoolang echter het voorbereidend onderzoek bij den Raad van State niet is afgeloopen, of de veranderingen, die daaruit ontstaan, niet zijn tot stand gebragt, kan daartoe niet worden overgegaan. Overigens merkt de Regering op, dat bij de behandeling der Begrootingswetten, deze of de daarmede in naauw verband staande wetten de aandacht gewoonlijk zoo uitsluitend tot zich trekken, dat het onderzoek van andere belangrijke wets-ontwerpen toch, uit den aard der zaak, tot de hervatting der werkzaamheden na het winter-recès dient uitgesteld te worden. Voor het tot stand brengen van belangrijke wetten kan dus eene indiening vóór het einde des jaars nog voldoende gerekend worden, terwijl het voorzeker niet de aandacht zal ontgaan, dat vele gewigtige wetten tot stand kwamen, ook al waren ze eerst later ingediend; hetgeen echter de Regering, waar het kan worden voorgekomen, minder verkieslijk blijft achten.

De beschuldiging, dat, ook blijkens het hooge cijfer der begrootingen, zeer weinige sporen te vinden zijn van de zucht der Regering om 's Rijks uitgaven zooveel mogelijk in te krimpen, ja dat die begrootingen daarentegen maar al te veel bewijzen opleveren van neiging tot opdrijving en vermeerdering, wordt door de Regering op even afdoende als heldere wijze wedersproken. In de eerste plaats vereenigt zich de Regering met het gevoelen van die leden, welke zoo teregt te kennen gaven, dat de Staatsuitgaven vroeger te zeer waren ingekrompen; dat het materieel der zeemagt, ten gevolge van vroegere onvoldoende bijdragen, in een staat van diep verval was gekomen, waaruit het met groote opofferingen moet worden hersteld; dat, zoo men het leger op eenen dragelijken voet wil brengen en houden, daaraan ook meer moet te koste worden gelegd; dat de hooggestegen prijs der levensmiddelen en andere behoeften grootere uitgaven onvermijdelijk maken; dat, wil men voortgaan met het aanleggen of aanmoedigen van nuttige openbare werken, voor de afdeeling waterstaat, wegens meerdere duurte van alle materialen, met name ook van rijswerk, een veel hooger bedrag moet worden uitgetrokken, en dat het in 't algemeen der Regering niet ten kwade kan geduid worden, wanneer zij van den meer gunstigen toestand der finantien gebruik maakt, om in behoeften te voorzien, waarvoor gedurende den meer bekrompen toestand van een vroeger tijdperk geen genoegzaam bedrag had kunnen worden besteed.

Voorzeker erkent de Regering, dat voor 1856 veel meer wordt aangevraagd, dan voor 1853 het geval was; maar zij merkt in de tweede plaats op, dat de toenemende cijfers *niet* van 1853 dagteekenen, gelijk men heeft gelieven te doen voorkomen.

De toeneming van uitgaven tusschen 1853 en 1856 zou niet grooter zijn dan tusschen 1850 en 1853, indien het materieel der marine niet buitengewoon moest hersteld worden, ten gevolge van vroegere onvoldoende bijdragen; indien men kon aannemen, dat in de tegenwoordige omstandigheden een dragelijk leger kon verkregen en behouden blijven, met miliciens die nog minder dan zes maanden onder de wapenen bleven; indien de belangrijke prijsverhooging van levensmiddelen en materialen niet tot meerdere uitgaven moest leiden. De volgende beschouwing moge tot opheldering hiervan dienen.

Met uitzondering van IX A is voor de verschillende begrootingen in 1850 een cijfer van ƒ 34,319,532.94 toegestaan.

Hieronder echter bevindt zich eene som van ƒ 500,000 tot herstel van het muntwezen, alsmede de ƒ 600,000 ten behoeve der droogmaking van het Haarlemmermeer. Wanneer men deze sommen buiten beschouwing laat, alsmede de Departementen van Marine en van Oorlog, dan behoudt men voor de overige hoofdstukken ƒ 17,337,932.94. Onder het eindcijfer der verschillende sommen, toegestaan voor 1853, bevindt zich een bedrag van ƒ 615,000 voor bijdrage en vergoeding van rente aan de Rhijnspoorweg-maatschappij en voor onderhoud, herstelling en verbetering van zeehavens en zeewerken.

Deze som buiten rekening latende, alsmede de begrootingen van Oorlog en van Marine, dan blijft het eindcijfer, voor de overige begrootingen toegestaan, ƒ 18,075,408.09. Voor den jare 1856 wordt aangevraagd voor die zelfde hoofdstukken ƒ 19,016,564.11. Tusschen 1850 en 1853 vindt men dus eene vermeerdering van ƒ 737,475.15; tusschen 1853 en 1856 van ƒ 941,156.02. Wanneer men echter in aanmerking neemt de meerdere duurte der levensmiddelen en toenemende ontwikkeling en daardoor meerdere kosten van verschillende takken van de staatsdienst, dan vervalt hierdoor de algemeene opmerking, dat sedert 1853 meer dan vroeger de aanwas der cijfers van de Staatsbegrooting in het oog moet vallen: zijnde deze aanmerking alleen toepasselijk op de begrootingen van Marine en van Oorlog, die zich in eenen exceptionelen toestand bevinden.

In de *derde* plaats toont de Regering aan, dat men, om te komen tot een bewijs van die hooge opvoering van uitgaven, weder denzelfden verkeerden weg van berekenen als ten vorigen jare heeft ingeslagen, van namelijk werkelijke uitgaven te stellen over ramingen, en zich thans weder tot eenige eindcijfers bepaalde, zonder in de onderdeelen der zaak in te dringen. Tot welke onregtvaardige uitspraken eene dergelijke partijdige beoordeeling moet leiden, zal b. v. uit één enkel voorbeeld blijken, dat zóó saillant is, dat wij het in de bijzondere aandacht onzer lezers aanbevelen.

Wanneer men het eindcijfer van het IXde hoofdstuk *B* voor 1856 vergelijkt men dat voor 1850 toegestaan, en buiten beschouwing laat eene som van ƒ 500,000, in dat jaar aangewezen voor het herstel van het Nederlandsche muntwezen, dan vindt men een hooger eindcijfer van ƒ 175,337.40. Wanneer men dus niet dieper in de zaak indringt, zal men daaruit besluiten tot eene neiging tot opdrijving en vermeerdering van uitgaven. Als men de zaak echter meer naauwkeurig onderzoekt, zal men tot een tegenovergesteld besluit komen.

Elk der afdeelingen afzonderlijk nagaande, dan vindt men dat de volgende, in vergelijking met 1850, zijn verminderd, te weten: kosten van het departement met ƒ 5,400; van de administratie der grootboeken van nationale schuld met ƒ 8,048; van die der rentebetaling van de nationale schuld met ƒ 1,670; van het Agentschap van het Ministerie van Finantiën te Amsterdam met ƒ 4,400; van het muntwezen met ƒ 7,365; van de kosten van administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, vereenigd met die van den waarborg der gouden en zilveren werken, met ƒ 302,102.85; kosten van administratie en lasten der domeinen met ƒ 26,714 en onvoorziene uitgaven met ƒ 5,000. Voor al deze afdeelingen gezamenlijk is dus voor 1856 minder aangevraagd dan voor 1850 is toegestaan eene totale som van ƒ 360,699.85, welke kan aangevoerd worden als een bewijs dat, waar bezuinigd kan worden, zulks geenszins uit het oog wordt verloren.

Welke zijn nu de posten, die vermeerdering hebben moeten ondergaan? De administratie der publieke schatkist met ƒ 1,500, wegens meerdere kosten van invordering der onvervreembare rente van Belgie; de administratie der indirecte belastingen enz. met ƒ 55,015, voornamelijk wegens hoogere collecteloonen, hetgeen weinig bevreemding kan baren, wanneer men nagaat dat de opbrengst dezer middelen van 1850 tot 1854 gestegen is van ƒ 9,251,858.70½ tot ƒ 11,644,443.97½; de administratie der posterijen met ƒ 363,800, welke vermeerdering, zoo als men weet, een onvermijdelijk gevolg is der uitbreiding, welke aan dezen tak van 's lands dienst gegeven is, blijvende die vermeerdering nog altijd binnen de grenzen, welke in 1850 bij de behandeling der postwet waren aangekondigd. Eindelijk zijn de pensioenen, wachtgelden enz. vermeerderd met ƒ 114,722.25, terwijl bovendien voor het honorarium van den lands-advocaat thans ƒ 1000 afzonderlijk zijn uitgetrokken, die vroeger onder de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen waren begrepen. Daar nu de pensioenen geheel bij de wet zijn geregeld, en slechts in de minste gevallen het verleenen van pensioen kan geweigerd of uitgesteld worden, zoo kunnen de inzigten van het hoofd van het departement op deze uitgaven slechts een zeer beperkten invloed uitoefenen.

Wanneer men nu het bovenstaande in overweging neemt, dan blijkt hieruit, dat eene eenzijdige beschouwing van het eindcijfer hier zeer verkeerdelijk tot eene neiging van vermeerdering van uitgaven zou doen besluiten. Had men niet door aanzienlijke bezuinigingen de uitgaven op eenige afdeelingen met ƒ 360,699.85 kunnen inkrimpen, dan zou het eindcijfer van dit hoofdstuk in

(1) Deze opmerkingen zijn te vinden in de Memorie van Antwoord op het Vijfde hoofdstuk; maar vinden hier, naar onze meening, de beste plaats ter vermelding.

1856, in vergelijking met 1850, niet ƒ 175,337.40, maar ƒ 536,037.25 hooger zijn.

Eindelijk vernemen wij uit het Regerings-antwoord met genoegen, dat een nieuw wets-ontwerp zal worden aangeboden, waarbij eene som van 5 millioen tot amortisatie wordt aangewezen; en dat de Regering bezig is met de regeling van het gewigtige onderwerp der Kroondomeinen; maar dat die arbeid op dit oogenblik niet voor mededeeling noch openbaarmaking vatbaar is.

Wet op de Middelen. De Regering wijst, in de eerste plaats, aan, dat er geene gegronde redenen kunnen bestaan om te vreezen, dat de opbrengst der middelen beneden het cijfer, daarvoor uitgetrokken, zoude blijven; daartoe vergelijkt zij de voorgedragen raming met de laatstelijk verkregen uitkomsten, en toont daardoor aan, dat de raming voor 1856 nog beneden het midden-bedrag van de werkelijke opbrengst gedurende het jongst verloopen tijdvak van 31 maanden gebleven is.

Uitermate heeft het overigens der Regering bevreemd het berigt in het verslag, « dat de verhooging van opcenten op « de meeste belastingen, zoo als die door de Regering is « voorgedragen, niet alleen in al de afdeelingen grooten « tegenstand heeft ontmoet, maar dat zelfs de voordragt « daarvan reeds een pijnlijken indruk heeft gemaakt. » Nadat gedurende elf achtereenvolgende zittingen over dit onderwerp in de Tweede Kamer was beraadslaagd, en nadat, welke argumenten tegen de bewuste opcenten ook in het midden waren gebragt, het bekende tweede artikel der wet van 13 Julij 1855 met eene groote meerderheid was aangenomen, kon het wel geene bevreemding baren, dat de Regering van de haar gegevene bevoegdheid gebruik maakte, en het is daarom der Regering aangenaam, dat een zeker aantal leden openhartig bekend heeft, dat die voordragt bij hen geenszins een pijnlijken indruk had verwekt, en zulks om de zeer eenvoudige reden, dat zij het voorstel dier heffing hadden verwacht. Dat die verwachting allezins billijk was en gegrond, betoogt de Regering in eene heldere uiteenzetting van al het daaromtrent voorgevallene, bij gelegenheid van de discussien over de wet tot afschaffing van den accijns op het gemaal. Indien, derhalve, naar het inzien der Reg., geene voldoende redenen aanwezig zijn om geen gebruik te maken van de bevoegdheid gegeven bij art. 2 der wet van 13 Julij 1855, zoo zijn er echter andere beschouwingen, die niet zonder invloed zijn gebleven op het besluit der Regering ten opzigte van de voorgestelde opcenten, en die haar nopen thans gedeeltelijk af te wijken van hetgeen zij gemeend had in de maand Julij, bij het ontwerpen der wet op de middelen, nog te kunnen aannemen. Wanneer men den hooggestegen prijs der levensmiddelen in aanmerking neemt, dan laat zich niet ontveinzen dat het vooruitzigt voor menig huisgezin, vooral van den minder gegoeden burgerstand, inderdaad zorgvol kan genoemd worden. Nu kan wel niet ontkend worden dat de Regering een hoogst belangrijken maatregel heeft genomen, door de afschaffing eener belasting, die ruim 4½ millioen aan de schatkist opbragt, en tengevolge waarvan de prijs van het brood, uitsluitend door den prijs der granen geregeld, niet meer door eene rijksbelasting zal verhoogd worden, terwijl tevens, door het wegvallen van alle belemmeringen, de meel- en broodfabricatie zich zoodanig zal kunnen ontwikkelen, als in het belang der voeding van de ingezetenen wenschelijk en nuttig kan geacht worden. Zoodat de Regering, ook in verband met eenige andere maatregelen, geacht kan worden, datgene gedaan te hebben, wat in haar bereik ligt. Doch het ontgaat hare aandacht niet dat, zelfs na de afschaffing van den accijns op het gemaal, iedere vermeerdering der bestaande belastingen, bij den druk der tijden, niet alleen zeer onwelkom zal zijn, maar dat de zorg, die elke Regering hebben moet voor de belangen der ingezetenen, het thans meer dan ooit tot pligt maakt, geene verhooging van belasting te vergen, indien zulks niet onvermijdelijk wordt gevorderd.

Deze beschouwing der Regering werd nog zeer versterkt, wanneer zij het oog sloeg op de gemeenten, waarvan de groote meerderheid den accijns op het gemaal ook als plaatselijk middel te gelijk met het Rijk zal afschaffen, doch waarvan het gevolg zal zijn, dat in de meeste dier gemeenten de opcenten op het personeel en de grondbelasting alsnu zullen moeten gebragt worden op het maximum bij de gemeentewet toegestaan, terwijl bij vele ook nog daarnevens hoofdelijke omslagen zullen moeten worden uitgeschreven. Het zamentreffen nu der twee omstandigheden, dat namelijk de hooge prijs van alle levensbehoeften vele gezinnen tot inkrimping van andere verteringen zal noodzaken, en dat tevens voor de gemeente-finantien van vele ingezetenen offers zullen gevraagd worden, welke gevoeliger treffen dan die, welke vroeger meer ongemerkt in de gemeentekas vloeiden en die van velen ook tot veel hooger bedrag dan voorheen zullen gevorderd worden, heeft de Regering op nieuw in ernstige overweging doen nemen, in hoeverre de meerdere opcenten op de directe en indirecte belastingen voor het oogenblik zouden kunnen achterwege gelaten worden, opdat niet de opcenten gelijktijdig van rijkswege en van wege de gemeenten mogten vermeerderd worden.

De slotsom van het overleg, dat over deze gewigtige aangelegenheid bij de Regering heeft plaats gehad, is, dat zij besloten heeft, zonder zich voor de toekomst te binden, het voorstel der meerdere opcenten op de directe en indirecte belastingen voor het volgend jaar in te trekken en zich dus, wat de meerdere opcenten betreft, te bepalen tot 12 opcenten op het binnen- en buitenlandsch gedistilleerd, 6 op den wijn-accijns en 6 opcenten op den waarborg der gouden en zilveren werken.

Bij het onderzoek der vraag, op welke wijze dan het te kort in de middelen zal worden gedekt, heeft de Regering de volgende stellingen ontwikkeld.

Zij heeft zich *niet* vereenigd met het denkbeeld van die leden, welke verlangden, dat verdwijnen zouden van het IX hoofdstuk A eensdeels de som van ƒ416,500 voor de renten van schatkistbiljetten, anderdeels de ƒ 626,362.50 voor amortisatie, ingevolge art. 9 der wet van 27 September 1841.

De Regering geeft volgaarne toe, dat de buitengewone amortisatie in de laatste jaren zeer aanzienlijk is geweest. Doch zij zou het hoogst gevaarlijk achten om, juist in deze jaren van finantiëlen voorspoed, van de begrooting posten weg te laten, die, naar hare overtuiging, volgens wettelijke bepaling daarop behooren. In tijden van bekrompen geldmiddelen zou alsdan de verleiding te groot zijn, om het gegeven antecedent na te volgen. De beide posten moeten dus, naar het oordeel der Regering, streng op de begrooting behouden worden. De post wegens rente moet verder, zoo zij moet uitgegeven worden, door de gewone middelen bestreden worden. Ten opzigte van den post voor amortisatie is het echter der Regering meer twijfelachtig voorgekomen, of men daartoe geene niet geheel gewone middelen zou mogen aanwenden.

In de afdeelingen is voorgesteld saldo's van vroegere diensten in de wet op de Middelen op te nemen. De Regering zou zulks in de gegeven omstandigheden onvoorzigtig en bedenkelijk achten. Niet alleen dat daardoor vermenging van diensten plaats vindt, hetgeen in een goed finantieel beheer moet vermeden worden, doch bij 's lands finantien dient vooral deze regel te gelden, dat de gewone behoeften ook door de gewone middelen moeten kunnen gedekt worden. Aanzienlijke saldo's zouden ligt tot overijlde afschaffing van belastingen kunnen leiden, die in tijden van minder voordeeligen toestand met moeite weder ingevoerd zouden kunnen worden. Waar voordeelige saldo's hoofdzakelijk tot schulddelging of nuttige buitengewone werken worden aangewend, daar oefenen zij eene heilzame blijvende werking uit. Toen het noodlottige jaar 1848 met een tekort sloot, heeft men dit later met de voordeelige saldo's van vroegere en van het latere dienstjaar 1849 aangevuld. Dit was echter een zeer exceptioneel geval en geheel verschillend van den weg, dien men thans de Regering wil doen bewandelen. Zij kan zich dus niet vereenigen met het voorstel om het tekort, dat door weglating der meerdere opcenten op de Staatsbegrooting voor 1856 zou ontstaan, aan te vullen uit de reeds bestaande batige saldo's.

Doch eene andere vraag is deze, of het jaar 1856 geene inkomsten zal aanbieden, waarop reeds thans kan gerekend worden en die uit den aard harer gewone bestemming nu reeds zouden kunnen aangewezen worden tot dekking van de gewone en verpligte amortisatie. Op deze vraag schijnt het antwoord voor de hand te liggen. De bestemming der sommen, vloeijende in het domeinfonds, wordt jaarlijks bij de wet aangewezen. De Regering kan niet zien dat er bezwaar in ligt reeds nu aan een klein gedeelte dier sommen eene bepaalde bestemming te geven, en dus daarvan voor schulddelging aan te wijzen eene som, gelijkstaande aan die welke voor amortisatie op het IXde hoofdstuk A is uitgetrokken.

Tegen deze wijze van beschikken zal men misschien de vraag opwerpen, hoe dan gehandeld zal moeten worden over eenige jaren, wanneer dat fonds geabsorbeerd is, waarop de Regering niet aarzelt te antwoorden, dat alsdan de verpligte amortisatie weder uit de gewone middelen zal moeten bestreden worden. Daarom zal het voorzigtig zijn bij plannen voor de toekomst zulks niet uit het oog te verliezen. Inmiddels meent de Regering dat, met het oog op den buitengewonen toestand, waarin men thans geplaatst is, het niet strijdig is met de regelen eener goede huishouding van Staat eene som uit het domeinfonds voor de verpligte amortisatie en daarmede gelijkstaande aan te wijzen. Zij heeft de Wet op de Middelen in dien geest en met weglating van de zes meerdere opcenten op de directe en indirecte belastingen gewijzigd. Uit de daarbij gevoegde staten blijkt, dat de opbrengst der middelen alsnu slechts geraamd kan worden op ƒ 73,221,068.43, waardoor dus schijnbaar nog een bedrag van ƒ320,000 ongedekt zal blijven. Tot geruststelling deswege kan daarop gewezen worden, dat ook na toestemming en verbruik der vijf millioen van amortisatie, waaromtrent een wets-ontwerp eerlang aan de Staten-Generaal zal worden aangeboden, nog belangrijke sommen voor amortisatie beschikbaar zullen blijven, zoodat er alle grond bestaat, zich te vleijen, dat alleen aan renten, door amortisatie bespaard, dit schijnbaar deficit reeds gedekt zal worden.

Eindelijk is, op onderscheidene vragen, door de Kamer gedaan, door de Regering het volgende geantwoord:

1o. Het totaal der koloniale bijdragen over de dienst van 1854, in de schatkist gestort, bedraagt ƒ 20,444,140.97. Na aftrek van de ƒ9,800,000, bestemd tot kwijting der renten ten laste der Overzeesche bezittingen, is dit nog een bedrag van ƒ10,644,140.97 als batig slot der koloniale administratie beschikbaar gebleven, overtreffende het gewone cijfer van ƒ4,700,000 met ƒ5,944,140.97.

2o. Het vermoedelijk batig slot over 1855 zal bedragen de som van ƒ12,700,000.

3o. Aan de Staten-Generaal zal eerstdaags een wetsontwerp worden aangeboden, waarbij eene som van ƒ5,000,000 wordt beschikbaar gesteld voor inkoop en amortisatie van rentegevende nationale schuld.

4o. De Regering blijft voortwerken aan eene herziening der wetgeving omtrent personeel en patentregt; maar zij doet opmerken, dat haar den noodigen tijd heeft ontbroken, om daarmede zoo ijverig voort te gaan, als zij zulks wenschen zou, aangezien in den loop van het jaar bereids vier belangrijke, finantiële wetten tot stand kwamen. De Regering acht het, bovendien, weinig wenschelijk, de herziening van personeel en patenten zoo spoedig te doen volgen op zulk een belangrijken maatregel als de afschaffing van het gemaal, waarvan de werking wel eenige maanden mag gadegeslagen worden, alvorens nieuwe veranderingen in het beheer onzer finantiën te brengen.

5o. Een voorstel tot heffing eener belasting op de vaste goederen, toebehoorende aan instellingen van de zoogenaamde *doode hand*, niet voor de publieke dienst dier instellingen zelve gebruikt wordende, maakt bij de Regering een onderwerp van overweging uit.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Uit Frankrijk is heden geen belangrijk nieuws. Het vallen en daardoor losbranden van een der pistolen van een der hof-bedienden, die den Keizer aan het station van den Lyonschen spoorweg ging afhalen, gaf aanleiding tot nieu ongegronde geruchten wegens een aanslag op het lev van Z. M.

Er zijn wederom berigten uit Konstantinopel ontvang Zij bevestigen hetgeen gemeld werd omtrent de staking v den tegenwoordigen veldtogt. De Keizerlijke garde is te Par teruggeroepen, en de generaal Bazaine, bevelhebber d Fransche troepen, welke aan de expeditie naar Kinbur deel namen, zal naar Kamiesch terugkeeren. Hieruit schijn men te mogen opmaken; dat de bondgenooten de plaats, het bezit waarvan zij zich gesteld hebben en waardoor z meester zijn van de mondingen van den Dnieper, zulle behouden; maar dat het voor het tegenwoordige hun vo nemen niet is om eene tweede ernstige onderneming dien kant te beproeven, hetzij naar Nicolaïeff of naar Cherso

Volgens de depêche, waaraan wij deze bijzonderhed ontleenen, schijnt het, dat de toestand der Ottomanisch legers in Azië zich verbetert; maar er heeft nogtans enkel feit plaats gehad, dat in hun voordeel te achte

Omer-Pacha heeft zich met 22 bataillons op marsch b geven en een aantal Circassiers had zich aan die magt aa gesloten. Men hoopt dus nog op het ontzet van Kars.

Volgens de laatste dagorder van vorst Gortschakoff is z voornemen om den strijd in de Krim voort te zetten, zoo lang weêrstand te bieden, als de omstandigheden h zulks zullen veroorloven.

Hij wekt met nadruk de soldaten van Rusland op, o tot het uiterste vol te houden tot verdediging van den vade landschen bodem.

De vredelievende geruchten verflaauwen meer en me

In de VEREENIGDE STATEN is thans de aandacht schi uitsluitend gevestigd op Mademoiselle Rachel en presidentskeuze, welke eerlang zal plaats hebben. Volge den *Times* zouden alle vertoogen van den kant des vo zitters slechts een list zijn, om op de verkiezingen te werke en van den kant van den minister van justitie een midd om de volksgunst te winnen, waaraan hij behoefte hee Of de list al of niet gelukt is, zij is thans weder in v getelheid. Maar zij kan hernieuwd worden, en om zul te voorkomen, doen de Engelsche bladen een beroep op goede trouw en op de voorzigtigheid der Britsche regeri en op den geest van verzoening der Amerikanen.

De Berlijnsche bank heeft gisteren het disconto van 4 o 4½ pCt. en de beleening van 5 op 5½ pCt. verhoogd.

IJzeren spoorweg van Parijs naar Keulen.

De spoorweg, welke van Parijs regtstreeks naar Keul gaat over Saint-Quentin, Erquelinnes en Charleroi, ingewijd. Dit had evenwel zonder eenigen luister plaa De noorder-maatschappij heeft, in stede van aanzienlij sommen aan schitterende feesten op te offeren, ze om de armen der verschillende plaatsen, waarover de dien loopt, verdeeld. In de tegenwoordige omstandigheden met het oog op de duurte der levensmiddelen, waard een groot gedeelte der bevolking gedrukt wordt, mag als eene weldaad worden beschouwd, waarvoor men d maatschappij dank moet weten.

De aanleg van eene regtstreeksche linie, welke Duits land met de hoofdstad van Frankrijk vereenigt, is ze voordeelig voor de reizigers, maar vooral ook voor verv van koopwaren. De nieuwe weg van Keulen naar Parijs 507 mijlen lang, terwijl er van Parijs naar Brussel 370 van Brussel naar Keulen 240 zijn, in het geheel dus 61 Men wint alzoo op den weg een afstand van 103 mijle en daar de treinen der noorder-maatschappij veel sneller ga dan die der Belgische staats-spoorwegen, zoo kan men in uren den geheelen togt van Keulen naar Parijs afleggen terwijl men over Brussel 16 uren noodig heeft, daarond begrepen den tijd, dien de reizigers in gezegde hoofdst moeten doorbrengen.

Men vindt daardoor de onaangenaamheid bespaard eene groote stad in hare geheele uitgestrektheid te door kruisen, om van trein te veranderen.

Bij deze besparing van tijd, welke ook in uitgaven sparing veroorzaakt, voegt zich nog het voordeel, dat me langs een veel aangenamer en schilderachtiger weg reist

De oevers van de Maas doen denken aan den Rijn en Isère, en de reizigers, die het Dauphineesche bezocht heb ben, dat zoo rijk aan bekoorlijke uitzigten is, blijve niet ongevoelig voor het heerlijk panorama, dat zich lan twee der schoonste gewesten van Belgie aanbiedt.

Het land van Charleroi heeft een ander karakter, ma even oorspronkelijk en belangwekkend, zweemende mee naar de rijke en nijvere streken van Lancashire, echte alles op kleiner schaal.

Dit alles is bekend en wordt algemeen bewonderd. D weg van Parijs naar Erquelinnes eischt eene meer naau keurige beschrijving. Van Parijs naar St.-Quentin volgt den ouden spoorweg en is slechts zamengesteld uit elkander gehechte broksgewijze aangelegde wegen. Van S Quentin af begint eene nieuwe afdeeling, welke 86 mijl lang is. Zij is aangelegd door de heeren Protchek en Guill en daarbij zijn zeer merkwaardige werken aangelegd. is een electrisch werktuig aangebragt op elk station, einde spoedig van alle toevallen onderrigt te worden. E prachtig viaduc, 135 ellen breed en 8 ellen hoog, is in vallei van de Selle aangelegd.

Te Jeumont worden de goederen nagezien en de pa poorten afgegeven.

Op den dag der inwijding werd het vertrek van den tr bestuurd door de heeren Petitet, hoofdingenieur, en Mathi inspecteur.

HET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

De Keizerlijke garde heeft bevel ontvangen om Frankrijk terug te keeren, en zij zou zich den 5 Nove ber inschepen. De admiraal Bruat zal den 10den te Ko stantinopel aankomen, om mede naar Frankrijk terug keeren. De vice-admiraal Pellion zal de blokkade van Ch son en van den Dnieper handhaven; hij is met den raal Steward de Bug opgestevend en heeft zich verzeker dat die rivier door beladen schepen kon bevaren wor De generaal Bazaine heeft de Russische dorpen op schiereiland Kinburn vernield: hij zal naar Kamiesch derkeeren. De generaal Levaillant is tot gouverneur Sebastopol benoemd. De *Presse d'Orient* schat de door

[R]ussen voor kars geleden verliezen op 15,000 man, waaronder 5600 gedood, waaronder zich verscheiden generaals en 400 officieren bevinden; van de Turken zouden 1300 man buiten gevecht gesteld zijn, waarvan 400 gedood. Selim-Pacha moet met de Turksche Keizerlijke garde naar Erzerum trekken, en van daar de achterhoede van het leger van den generaal Muravieff bedreigen.

GROOT-BRITTANJE.

De heer de Lamartine bevindt zich thans in Engeland om de jaarlijksche vergadering van het instituut voor werklieden te Huddersfield bij wonen.

JAPAN.

Het Amerikaansche gouvernement heeft, naar gemeld wordt, erkend, dat de Japansche overheden, door het onlangs met de Vereenigde Staten aangegane verdrag, het regt niet verloren hebben om het verblijf in haar land aan alle burgers en Hollanders te ontzeggen. Het zou alzoo geen partij trekken voor de Noord-Amerikanen, die, te Simoda hun schip aan Russische schipbreukelingen verhuurd hebbende, in die Japansche haven de terugkomst van hetzelve meenden te kunnen afwachten, doch van de overheden geen vrijheid daartoe hadden kunnen bekomen. Reeds was door sommige Noord-Amerikaansche dagbladen betoogd, dat men aan Japan, met behulp van eenige oorlogsschepen, eene betere uitlegging van het verdrag behoorde in te prenten; deze raadgeving schijnt te Washington geen ingang te hebben gevonden. Evenwel zou een stoomfregat van de Amerikaansche oorlogsmarine, *de Japan*, eenen togt naar Siam en Japan ondernemen.

LATERE BERIGTEN.

Weenen, 8 Nov. De Aartshertog Ferdinand Max, admiraal van de Oostenrijksche zeemagt, heeft gisteren te Triest een val met zijn rijtuig gedaan en is daarbij ernstig gewond. De Keizer is op ontvangst van het berigt gisteren avond onmiddelijk naar Triest vertrokken.

Binnenland.

Provinciale Staten van Zuid-Holland.

ZITTING VAN DONDERDAG, 8 NOVEMBER.

Deze zitting geopend zijnde, heeft de Voorzitter het woord opgevat ter herdenking aan het eergisteren overleden lid der Staten, den heer Mr. G. P. van Outeren. Z. H. E. G. zeide hoofdzakelijk het volgende:

« Mijneheeren!

Aandoenlijk en indrukwekkend is deze onze bijeenkomst, want wij missen een hooggeacht en door allen bemind lid, dat wij nog in de vorige zitting in de kracht van den mannelijken leeftijd en in het genot van eenen schijnbaren krachtigen welstand in ons midden zagen, en die weinige oogenblikken, nadat hij de Vergadering verlaten had, op zijn doodbed lag uitgestrekt. Onwillekeurig wenden wij onzen blik naar de plaats, waar de algemeen geachte van Outeren zat. Wij hebben nog voor onze oogen dat open, vriendelijk en innemend gelaat, dat allen tot zich trok en allen vertrouwen inboezemde.

En teregt, want dat gelaat was de ware spiegel van zijn edel en voortreffelijk karakter. Wat hij was in de verschillende maatschappelijke betrekkingen, waarin zijn werkzaam leven zich bewoog; hoe hij daar de algemeene achting, toegenegenheid en vertrouwen inboezemde, is hier de plaats niet om in het breede te schetsen. Maar gijlieden herinnert u allen, wat hij in deze vergadering is geweest, hoe hij dáár door zijne ronde taal zich onderscheidde, hoe hij zich kenmerkte door bezadigdheid, door juist oordeel en den scherpen blik, waarmede hij meermalen moeijelijke vraagpunten tot eene gewenschte beslissing wist te brengen.

Ik aarzel dan ook niet te verklaren, dat de Vergadering in hem een harer verdienstelijkste en meest geliefkoosde leden verliest, wiens gemis lang zal worden gevoeld, en wiens waardige vervanging moeijelijk zal zijn; dat het Vaderland in hem verliest een der beste, trouwste en opregtste burgers; dat in den werkkring en de verschillende maatschappelijke betrekkingen, waarin hij zich bewoog, men in hem een trouw en gemoedelijk medehelper, een verlicht, verstandig en gemoedelijk ambtenaar heeft verloren, en dat hij bij allen in vereerende herinnering en in dankbaar aandenken zal blijven; dat hij ook in deze Vergadering lang zal worden gemist en dat, zoo zijn werkzaam leven in onze oogen te vroeg is afgesneden, nogtans zijne loopbaan zich heeft gekenmerkt door het vele goede en nuttige, dat hij heeft helpen tot stand brengen en hem in dit gewest en in de plaats zijner inwoning lang en te regt zal doen betreuren en zijn gemis zal doen gevoelen.»

Vervolgens zijn eenige discussien gehouden over een ingekomen adres van het gemeentebestuur van Schoonhoven, schadevergoeding verzoekende voor de kosten, besteed tot aanleg van de sluis aldaar, waarvan de slooping in de afgeloopene-zomervergadering der Staten is bepaald, en zich over die slooping beklagende. De discussie werd uitgelokt door het voorstel van den heer Slingeland, die het voorstel van den Voorzitter tot renvooi van het adres aan Gedep. Staten, ten fine van consideratie en rapport, wenschte aangevuld te hebben met de bijvoeging, dat aan Ged. Staten bepaaldelijk worde opgedragen het onderzoek naar den eigendom dier sluis; eigendom, dien de spreker beweerde in der tijd door het domeinbestuur te zijn overgedragen aan het gemeentebestuur bij notarieel contract, zoodat er bij de bedoelde slooping sprake was van aanranding van bijzonderen eigendom. Ten slotte is met 47 tegen 12 stemmen, overeenkomstig het voorstel van den voorzitter, blootelijk besloten, het adres aan Ged. Staten te verzenden ten fine van nader onderzoek en rapport.

Hierna is, na eenige beraadslaging, overeenkomstig het rapport der commissie, met 40 tegen 17 stemmen, *aangenomen* het voorstel van Gedep. Staten tot opheffing van het compromis van 1670, tusschen de Staten van Holland en West-Friesland en Utrecht gesloten.

Voorts is mede, na eenige beraadslaging, aangenomen de conclusie van het rapport der commissie, betrekkelijk het voorstel van Gedep. Staten tot wijziging van artikelen 39, 40 en 41 van het reglement van orde der vergadering en is mitsdien dat voorstel met de wijzigingen der commissie goedgekeurd.

De commissie, in wier handen gesteld waren de bedenkingen van den Minister van Binnenl. Zaken, nopens de in de zomer-vergadering aangenomen reglementen voor de hoogheemraadschappen van den Alblasserwaard met Arkel beneden de Zouwe en van de vijf Heerenlanden, heeft, bij monde van den heer van Dorsser, verslag gedaan. Overeenkomstig het voorstel dier commissie, is besloten, dat Gedep. Staten op die bedenkingen zullen antwoorden en dat er in art. 113 der beide reglementen eene wijziging zal worden gebragt; zijnde de bedoelde reglementen nader gearresteerd en zullen aan de goedkeuring des Konings worden onderworpen.

Daarna heeft de commissie, in wier handen gesteld is het ingekomen adres van Taats c. s., reeders te Katwijk en Noordwijk, bij monde van den heer Blussé, verslag gedaan. De commissie heeft gemeend dat er allezins gronden aanwezig waren, om aan het verzoek der adressanten te voldoen, en mitsdien, in art. 27 van het Reglement op de kleine of kustvisscherij in deze provincie eene wijziging te brengen in den daar vastgestelden eed.

De Commissie stelt echter voor in dat artikel, achter de woorden « haring te vangen, » te plaatsen de woorden « *ten einde* die te steuren.» Het gevolg dier wijziging zal dus zijn, dat aan de kleine visscherij werkelijk de bevoegdheid zal worden toegekend, die reeds vroeger werd verleend, om ook vóór 21 September te mogen uitvaren, tot het vangen van haring, om die te kaken.

Dat voorstel is met 55 stemmen tegen 1 aangenomen. Tegen de heer Hoogendijk.

Thans alle dan de orde gestelde ontwerpen afgehandeld zijnde, verzocht de heer Metelerkamp, namens de commissie tot onderzoek van het concept-reglement voor de polders in Zuid-Holland, en de heer van den Berch van Heemstede, namens de commissie tot onderzoek van het reglement voor het groot waterschap van Woerden, dat de vergadering besluite aan Z. M. den Koning magtiging te vragen om het onderzoek dezer ontwerpen te mogen voortzetten ook na de sluiting der herfst-vergadering.

Nopens het eerste was de grond der Commissie: de veelomvattende aard van het onderzoek van alles tot deze zaak betrekkelijk nopens het tweede, de omstandigheid, dat dit reglement gemeenschappelijk met eene commissie uit de Staten van Utrecht, moet worden behandeld. De Vergadering aldus besloten hebbende, en geene meerdere ontwerpen aan de orde zijnde, wordt deze herfstvergadering door den Voorzitter namens den Koning gesloten.

's Gravenhage, 8 November.

Z. M. heeft goedgevonden aan A. M. van Lokhorst, op zijn verzoek, met 1o. Januarij 1856, eervol ontslag te verleenen als burgemeester van Zwammerdam.

Z. M. heeft goedgevonden, aan Jhr. Mr. A. A. van Oldenbarneveld, genaamd Witte Tullingh, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als kapitein bij de dienstdoende schutterij te Utrecht.

HH. KK. HH. Prins en Prinses Frederik der Nederlanden, benevens HD. dochter Prinses Maria, zijn uit Rusland te Berlijn aangekomen. Naar men verneemt, zullen HD. aldaar nog eenen geruimen tijd verblijven en vermoedelijk eerst tegen Kersmis in de residentie terugkeeren.

Z. Exc. Don R. Jabat, buitengewoon gezant en gevolmagtigd Minister van H. M. de Koningin van Spanje bij het Nederl. Hof, is van zijne buitenlandsche reis teruggekeerd.

Op den 7den dezer is door Z. M. den Koning in een bijzonder gehoor ontvangen de baron d'André, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Z. M. den Keizer der Franschen, bij het Nederlandsche Hof, ter overhandiging aan HD. van een schrijven van zijnen Souverein.

De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben zich heden bezig gehouden met het onderzoek van de ontwerpen van wet: 1o. tot aanmoediging van den invoer van granen en andere levensmiddelen; 2o. tot wijziging en verhooging van hoofdstuk IX B. der staats-begrooting voor 1854; en 3o. tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor de Algemeene Landsdrukkerij voor 1856.

(In het verslag der zitting was op de lijsten van aanbeveling voor het lidmaatschap van den Hoogen Raad verkeerdelijk geplaatst de naam van van Tol. Dit moet zijn: Mr. G. C. Gordon, regter in de regtbank te Tiel.)

De *Amsterdamsche Courant* heeft de volgende particuliere correspondentie uit 's Hage, dd. 6 Nov., ontvangen:

« Ofschoon ik niet gaarne geruchten mededeel, zoo wil ik echter bij wijze van uitzondering u niet onkundig laten van een gerucht, dat hier in sommige kringen circuleert, dat namelijk de baron van Hoëvell van voornemen zou wezen zijn ontslag als lid der Kamer aan te bieden. Ik herhaal het, ik geef het u enkel als *gerucht*.

« H. M. de Koningin zal, zoo als ten minste tot nu toe het plan schijnt te zijn, den 12den dezer Stuttgart verlaten, en wordt tegen den 16den daaraanvolgende alhier terug verwacht.»

Op Zr. Ms. fregat *Doggersbank* zijn nog geplaatst de luit. ter zee 2de kl. E. Adema, en de adelborsten 1ste kl. J. F. van Kervel, W. J. Adams, C. J. M. Swaan, J. Plantenga en A. C. Raven, allen van het wachtschip te Vlissingen. De adelborst 1ste kl. Jonkh. G. A. Tindal is overgeplaatst van het wachtschip te Vlissingen op Zr. Mr. fregat *de Ruijter*.

Mevrouw Jenny Goldsmith Lind is dezer dagen te Parijs aangekomen; na ongeveer veertien dagen in die hoofdstad doorgebragt te hebben, zal zij naar Londen reizen, om eerst aldaar en vervolgens in verschillende andere steden van Engeland concerten te geven. Op hare doorreize te Genève heeft zij zich doen hooren op een concert ten voordeele van den beroemden violist Ernst.

De jongste dagbladen van New-York, spreken met veel lof van de concerten, welke onze stadgenoot, de heer Martin Lazare, in die stad geeft. Zijn pianospel wordt zeer geroemd, en doet hem als een kunstenaar van onderscheiding kennen. Tevens toonde hij zich een componist van bijzondere verdienste, van wien men groote verwachting koestert.

In het Nederlandsch musicaal tijdschrift *Caecilia*, komt een artikel voor, de Militaire muzijk in het Haagsche Bosch. Daarin wordt o. a. gezegd: De tijden ... enz. Ik moet een omweg maken, ten einde ook bij het corps van de Dragonders, no. 4, onder directie van den kapelmeester, den heer Muller, een bezoek af te leggen. Alhoewel kavallerie- en dus Fanfare-muzijk, heeft dit ligchaam ook eene Piccolo, Es en B. Klarinetten, Contrebas, Trom en Bekkens i. i. das een klein kader van militaire Harmonie-muzijk. De zeer beperkte middelen, aan een dergelijk korps verbonden, maken het veelal moeijelijk, om tot het middelmatige te komen en daarom bewijst het niet weinig voor de kunde en tact van den kapelmeester en der onderhoorigen, om een resultaat te verkrijgen, zoo als men het des Zondags hier kan hooren. Eene voortdurend zuivere stemming was wel wenschelijk, maar is haast niet bereikbaar.

« Evenwel ontneemt dit niets aan de behaaglijke eenheid en het *aplomb* in voordragt, zoo min als dat het de verdienste der bravoure van sommige solisten kan verduisteren. Ook deze kapelmeester kent de middelen en de krachten, over welke hij kan beschikken; hij trekt daarvan de gunstigste partij en weet zijn orchest tot een goed en vrij onderhoudend geheel te vormen. Zijne muzijk is de schoonste kavallerie-muzijk, welke ik in ons land gehoord heb.»

Er bevinden zich thans in het Cholera-gasthuis alhier geene lijders meer, zoodat men thans hier ter stede de ziekte als geweken mag beschouwen.

Eergisteren avond heeft eene vrouw van slecht uiterlijk, doch nog al redelijk gekleed, zich in verscheidene winkels dezer stad weten in te dringen, om daar groote aankoopen te doen, nu eens voor rekening der geestelijke zusters van Tilburg, dan weder voor de aanzienlijkste bewoners dezer residentie. Deze oplichting moet niet erg geslaagd zijn, wijl de politie er spoedig van onderrigt moet zijn geweest; in allen gevalle is het voorzigtig de burgerij aan te manen vooral des avonds geene onbekende personen het huis binnen te laten, zonder aller aandacht op hen gevestigd te hebben. (*Echo*.)

Men berigt ons uit Gent, dat het plan tot oprigting van een monument ter nagedachtenis van den beroemden hoogleeraar A. des Amorie van der Hoeven, aldaar, veel bijval vindt. De maatschappij *de Tael is gansch het Volk* heeft aan het hoofd der lijst van inteekenaars voor het monument ingeschreven. Ook te Brussel, Antwerpen en Leuven hebben zich te dien einde commissien gevormd. (*Handelsbl.*)

∗ **Arnhem**, 7 November. Heden een jaar geleden, had de noodlottige instorting plaats van het grootste gedeelte des regtertorens der St. Walburgis-kerk te dezer stede, welke instorting de verbrijzeling van dak en orgel veroorzaakte. Maar die ramp gaf, als meermalen, ontwijfelbare blijken van Gods voorzienigheid en barmhartigheid! Men had geen een menschenleven te betreuren, ofschoon de morgendienst pas was geëindigd. De herbouwing van het inwendige der kerk in gothischen stijl, en de gedeeltelijke herstelling des torens, reeds eenige maanden geleden volbragt, werden gevolgd door de heden op den feestdag van den H. Willebrordus voltooide vestiging van een gothisch hoofd-altaar, dat de geheele breedte en hoogte van het vroeger nieuw aangebouwde koor beslaat en waarvan de drie achterste ramen in verschillende kleuren zijn beschilderd, welke verfraaijing de vormen van het altaar te luisterrijker doen uitkomen. De smaakvolle en uitvoerige bearbeiding van dit meesterstuk van gothieke bouwerie, laat niets te wenschen over. In de frontespices leest men in vergulde letters de toeheiligende woorden: *Deo et Agno* (aan Gode en het Lam). Het geheele kerkgebouw, dat binnen eenige weken nog met twee nieuwe in denzelfden antieken stijl vervaardigde kleine altaren en in het begin des volgenden jaars met een nieuw orgel en nieuwe geschilderde Staties (kruisweg-schilderijen) zal prijken, maar, met regt, eene der sierlijkste R. K. kerken onzes vaderlands genoemd worden, wier aanzienlijke ruimte, zoo door het plaatsen van geheel nieuwe fraaije banken, als het daarstellen van twee gaanderijen en eene tribune ter breedte van het achterste gedeelte der kerk, binnen de portalen, oneindig meer toehoorders kan bevatten dan vroeger, hetgeen, bij de jaarlijks toenemende bevolking van Arnhem, eene gewenschte behoefte gaange worden.

Schiedam, 7 Nov. Heden is alhier door het springen van den helm van een ketel brand ontstaan in de branderij van de heeren J. van den Hoogen en Co. aan de Noordvest aldaar; het pand is in korten tijd geheel uitgebrand.

Dordrecht, 7 Nov. Het strekt ons tot genoegen te kunnen vermelden, dat onze stadgenoot, de scheepsbouwmeester A. J. Schouten, is benoemd tot vice-president honoraire der *Société universelle pour l'encouragement des arts et de l'industrie*, te Londen. (*D. C.*)

Alkmaar, 6 Nov. Op de alhier gehouden groote najaarskoemarkt waren aanwezig 2205 runderen boven de 3653 beneden de 2 jaar, makende een totaal van 5858 stuks vee. Ofschoon de handel in het goede vee zeer prijshoudend was, werden de jonge runderen tegen zeer lage prijzen verkocht.

✠ **Montfoort**, 8 Nov. Het is nu ongeveer acht jaren geleden, dat de *Protestantsch Landbouwkundige Stichting voor verwaarloosde kinderen van beiderlei kunne*, opgerigt door den heer D. van Frankenhuijsen, hare poorten opende voor die arme ongelukkigen, wier eenig vermaak het was « langs de straat te slenteren » en wier eenige misdaad daarin bestond, dat geen ouderharte voor hen klopte. Groot zijn de voordeelen, welke die stichting reeds aan de Maatschappij heeft opgeleverd en de toekomst zal rijk aan vruchten zijn, zoo voor het menschelijk geslacht in het algemeen, als voor ons vaderland in het bijzonder. Hoe velen toch, die vroeger voor « kerker en schavot » opgroeiden, worden daar tot nuttige leden der menschelijke zamenleving gevormd, door het aanleeren van handwerken en bedrijven, die hen later in staat zullen stellen, door eigen arbeid in hun onderhoud te voorzien.

Hoeveel de heer van Frankenhuijsen reeds door deze stichting gedaan heeft, wenscht hij echter nog meer te doen. Hij wil van zijne kweekelingen niet alleen nuttige en brave handwerksheden maken, maar hen tot « PAULUSSEN » vormen, die met het *tentenmaken* tevens de verkondiging van het Evangelie Gods in hunne nabijheid paren. Daartoe wil die edele menschenvriend een « geloofsfonds » oprigten en heeft bereids daartoe de eerste stappen gedaan. Hij heeft op het Grootboek Nat. Werk. Schuld eene som van *f* 600 doen inschrijven, en eenige mannen van erkende Christelijke belangstelling en bepaald geloofsvertrouwen uitgenoodigd, of doen uitnoodigen, toe te treden tot zijn verbond, door het lidmaatschap van dit geloofsfonds te aanvaarden. Geene contributien worden van de leden gevorderd, waar het eene zaak der liefde, zoo als deze, geldt. Slechts biddend opzien tot den Heer der gemeente en eenmaal 's jaars vergaderen in de stichting, ten einde door wisseling van gedachten, het noodige en goede voor het fonds op te sporen; ziedaar, wat hij van de leden verlangt.

Zijn wij wel onderrigt, dan zal door een onzer jeugdige letterkundigen, die mede lid van dit verbond geworden is, eerstdaags eene circulaire worden gerigt aan eenige onzer voornaamste Vaderlandsche schrijvers en dichters, om hen te verzoeken, eene bijdrage af te staan tot de uitgave van een werkje ten voordeele van dit fonds. Wij gelooven, dat niemand zal weigeren, aan dat verzoek te voldoen, en eene ruime inteekening dien jeugdigen letterkundige in staat zal stellen, om in vereeniging met den boekhandelaar H. R. van Elk te Dordrecht, die zich met de uitgave zal willen belasten, iets te doen, ter bevordering van de belangen van verwaarloosde kinderen, niet alleen, maar ook in het belang van de Protestantsche Kerk, dewijl de stichter door zijn geloofsfonds wil trachten mede te werken, dat onze helaas! te weinig bezochte tempels, meer uit eigen gevoelde behoefte zullen worden bevolkt, door die wezens, die nu ronddolen, zonder zelfs een regt denkbeeld van hunnen Schepper en van hunnen Verlosser te bezitten.

Breda, 6 Nov. Heden heeft voor de Arrondissements-Regtbank alhier, de uitspraak plaats gehad in de zaak contra C. Bierstraten, R. C. kapellaan te Oudenbosch, als zoude hij zich hebben schuldig gemaakt aan overtreding van art. 167 der Grondwet, in verband met de wet van 6 Sept. 1853 art. 9 *Staatsblad* no. 102. Gemelde kapellaan is bij een zeer gemotiveerd vonnis vrijgesproken van alle regtsvervolging uithoofde de gewoonte van met statie te Oudenbosch te begraven, reeds bestond voor het in werking komen der Grondwet van 1848.

Aanbestedingen.

Op 6 Nov. is te 's Hertogenbosch 1o. het daarstellen eener aansluiting van den Sasdijk te Werkendam, met den dam door de Bakkerskil over eene lengte van 800 ellen, aangenomen voor *f* 16,000 door den heer Klaas Langeveld, te Hardinxveld; 2o. de weggraving en opruiming van rijks-gronden behoorende tot den achtersten Kievitswaard onder Werkendam, aangenomen voor *f* 2,900 door den heer Jan de Jong, van Hardinxveld.

Verscheidenheden.

De stad Sebastopol.

(*Vervolg.*)

Op den top van het derde gebouw of den toren, waarmede wij in ons vorig nummer de beschrijving besloten en die de haven en de stad beheerscht, was dag en nacht eene wacht geplaatst, welke uitsluitend belast was tegen brand te waken, en wanneer deze uitbrak de noodklok te luiden. Op twee derde van zijne hoogte ziet men twee uurwijzers, de eene naar de noordzijde, de andere naar de zuidzijde gekeerd, en welke met twee uurwerken in verband staan, waarvan het eene naar den middelbaren en het andere naar den waren tijd geregeld is. Dit laatste gaf het uur op aan het arsenaal en toonde het juiste oogenblik aan, waarop het middagschot moest gelost worden, dat van de admiraliteit werd losgebrand. De wijzer is in zijnen laatsten omloop op twee uren blijven stilstaan. Sedert is hij onbewegelijk gebleven. De Russen onderhielden met de meeste zorg dit uurwerk, dat voor de eerste maal sedert vijftig jaren stom blijft en door zijne stilte schijnt aan te duiden, dat het magtig arsenaal, waarvan het de waakzame wachter was, thans opgehouden heeft te bestaan.

Tegenover het fort Nicolaas, in de ruimte die bevat is tusschen de Zee- en de Nicolaasstraten, verheft zich een waar aarden eiland, waarop het beroemde gedenkteeken van Kazarsky, kolonel van de Russische artillerie, geplaatst is, die, zooals de faam nog vermeldt, zich op eene bijzondere wijze heeft onderscheiden in den oorlog tegen de Turken in 1828.

Dit gedenkteeken, dat op een met boomen omgeven platten grond gelegen is, bestaat uit een wit marmeren vierkante voetstuk, van 2 ellen hoogte, waar boven een in brons uitgehouwen voorsteven van een schip prijkt. Op de eene zijde leest men het volgende opschrift in de Russische taal, waarvan de ingesneden letters van brons zijn: *Aan Kazarsky* 1834; en aan de andere zijde in dezelfde taal: *Aan Kazarsky tot voorbeeld.*

Aan het uiteinde van den platten grond, die tot wandelplaats dient, bevindt zich eene kleine steenen kapel in de gothische bouworde, welke van binnen geheel kaal is, en bij haar een sein-mast. Op de plaats van die kapel, welke men van verre eerder voor een fraai buitenverblijf, dan voor een der godsdienst gewijd gebouw, zou houden, was men voornemens eene kerk op te rigten, die de hoofdkerk van de stad zou zijn geworden en waarvan de twee andere kerken van de Nicolaasstraat bijkerken zouden zijn geweest.

Men beklimt het gedenkteeken van Kazarsky door middel van eenen fraaijen steenen trap, voorzien van eene prachtige leuning, tegenover en aan den anderen kant van het fort Nikolaas.

In het verhevenste gedeelte van de stad, bevindt zich een ander gedenkteeken van gehouwen steen, hetwelk aller blikken tot zich trekt; het is de St. Pieter- en St. Paulus-kerk, slechts kort geleden voleindigd, en welke letterlijk de afbootsing is van de Magdalena-kerk te Parijs. Hare inwendige en uitwendige inrigting zijn dezelfde, maar hare proportien zijn die van den tempel van Theseus te Athene. Aan beide zijden van den ingang zijn nissen, waar zich de witte marmeren standbeelden van Petrus en Paulus bevonden, welke zeer goed waren uitgevoerd. De voorgevel van het gedenkteeken is van verguld brons. Het biedt geene figuren aan, maar alleen fraai gegroepeerde godsdienstige zinnebeelden, aan welker top zich een Grieksch kruis bevindt.

Daar deze kerk op eene verhevenheid gebouwd is volgens het stelsel, dat door alle groote kunstenaars der oudheid is aangenomen, zoo brengen hare regelmatige en zuivere lijnen van verre een zeer gelukkig uitwerksel te weeg.

Behalve vele kapellen, bezit de stad zeven kerken. De voornaamste zijn, behalve die waarvan wij reeds gesproken hebben, de Petrus-kerk, de Nikolaas-kerk en die van St. Michiel.

De boulevard en de buurt, die daaraan grenst, bevatten zeer schoone huizen met eene verdieping, volgens de krijgsverordeningen en allen tegen brandschade verzekerd. Onder deze woningen onderscheidt men het paleis Menschikoff, het paleis Worenzow, het huis der prinsessen Potemkin, die afstammen van den beroemden minister van dien naam, en welke groote eigendommen in de Krim hebben, het huis van de familie Upton (den bekenden Engelschman, die in lateren tijd zooveel tot de versterking van Sebastopol heeft bijgedragen), dat van de familie Malakoff, dat van de familie van generaal de Witt (van Hollandschen oorsprong), dat van de familie Lazareff en een groot aantal andere, aan in dienst zijnde zee- of land-autoriteiten toebehoorende. Twee openbare gebouwen, in dezelfde wijk gelegen, zijn beroemd geworden: het eene is een districtsschool voor jongens, en het andere een school voor de dochters van de zeelieden der stad. Dit laatste is een groot steenen gebouw, dat vrij hoog is, en een weinig gelijkende op eene gothische kerk, en waarvan het dak bedekt is met zinken, groen geverwde platen. Die schitterend groene kleur, welke, van de linien der bondgenooten gezien, zeer in het oog viel, heeft aan dit gebouw den naam van het Groene Huis doen geven. Het diende gedurende het beleg tot mikpunt en tot onderscheiding van eenige gedeelten der stad. De naburige wijk van den Boulevard is door het werptuig niet zwaar beschadigd; maar de niet militaire inwoners hadden haar verlaten, om de gevaren te ontgaan, die zij er noodeloos liepen.

Behalve de artilleriebaai, van binnen en langs de batterijen van het quarantaine-fort, van den met schietgaten voorzienen muur, het centraal bolwerk, tot aan het Mast-bastion, bevond zich eene zeer uitgestrekte wijk, nog al verwijderd van het overige deel van de stad en door de arme bevolking der plaats bewoond: al de huizen van deze wijk zijn in het beleg zeer zwaar beschadigd, ja in bouwvallen verkeerd.

In het middengedeelte van de stad bevinden zich twee gebouwen, waarvan reeds gesproken is: het eene is de bibliotheek, op welks voorgevel en het front zich twee naar den nieuwsten smaak bewerkte bas-reliefs bevinden. De vijand schijnt een deel der boeken en atlassen medegenomen te hebben; maar, volgens den catalogus en hetgeen is overgebleven, kan men oordeelen over de belangrijkheid van de verzameling, welke werken bevatte over de marine, over de krijgskunst, over de aardrijkskunde, geschiedenis, staathuishoudkunde en letterkunde. Wij hebben eene uitmuntende verhandeling van zeetaktiek in de Russische taal gevonden, met een atlas, die talrijke aanhalingen van Fransche en Engelsche schrijvers behelst, en de bijna volledige vertaling van de *Histoire des guerres maritimes*, van Jurieu de la Gravière, welke de schrijver als eene eerste autoriteit aanhaalt; een prachtig *Traité de construction navale*, waarin al de schoone modellen van Sane en Chapmann zijn verzameld; verhandelingen over de stuwing eener scheepslading voor de zeemarine, over het zeilwerk, over de waterbouwkunde, verhandelingen over de zamenstelling en plaatsing van de schroef- en stoommachines; eindelijk verhandelingen over alle takken van kunsten en wetenschappen, voor zoo ver het zeewezen aangaat.

Onder de boeken, in de Fransche taal merkt men op alles wat over de oorlogen van Keizer Napoléon I geschreven is; de volledige verzameling der werken van Prins Lodewijk-Napoléon, tegenwoordig Keizer der Franschen; een groot aantal werken over de hooge letterkunde; de meeste onzer beroemde romans; de verzameling van onze militaire dagbladen, die van de *Revue des Deux Mondes* en die van den *Moniteur Universel*. Behalve de bibliotheek, was er in de stad eene goed onderhouden vereeniging, welke eene schoone verzameling van boeken en de jaargangen van verscheidene tijdschriften bezat.

Het andere gebouw is de schouwburg, waarvan de schoone voorgevel, is gevormd door een geveldak, ondersteund door steenen kolommen. De zaal, van binnen ingerigt op den voet van dien van het théâtre du Pal[ais] Royal te Parijs. Het opéra-gezelschap van Odessa gaf er vo[or]stellingen, welke ophielden toen het gevaarlijk werd [de] stad langer te bewonen. Een der laatste programmas, h[alf] verscheurd door den brand, was op den muur geplakt to[en] wij er binnen kwamen. Het kondigde de voorstelling v[an] 20 December 1854 aan, welke bestond uit *la Lucie*, [een] nationaal Russisch gezang met kooren, en van het beroem[de] zangstuk getiteld: *la Victoire de Sinope*, dat in der t[ijd] eenen grooten opgang maakte.

De geheurtenis van Sinope werd te Sebastopol beschouwd [als] eene uitnemende overwinning en werd met eene ongeloof[e]lijke geestdrift vernomen. De heer Malakoff gaf, iede[r] matroos van de vloot, bij die gelegenheid, eene som v[an] 4 francs ten geschenke, en bood den officieren een gr[oot] bal aan, dat gegeven werd in de zaal van den schouwbu[rg] en waarop men, voor het eerst, *la Victoire de Sino[pe]* zong, eene cantate, waarvan de woorden door een Russis[ch] zee-officier waren vervaardigd, terwijl de muziek van d[en] admiraal opperbevelhebber zelven was. Dit zangstuk m[oest] strekken, om de geestdrift van het zee- en landvolk a[an] te wakkeren.

(*Vervolg en Slot hierna.*)

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Zaturdag, 10 Nov. 6¾ u[ur].

OTHELLO, grand opéra en 4 actes; LA TIRELIRE, vaudeville en un acte.

Kon. Holl. Schouwb., Vrijdag, 9 November 6½ u[ur].

Buitengewone voorstelling, waarin de heer Louis Bl[...] (tenor) voor de eerste maal voor het publiek zal optreden, zullende door hem gezongen worden: 1o. Aria uit de opera Joseph; 2o. Adolf bij het graf van Maria; 3o. Aria uit de opera Lucie de Lammermoor.

(Afwisseling) DE ZIJDEWERKER, OF DE AFSCHAFFING DER LOTERIJ; daarna: ALLE GOEDEREN GEMEEN; tot slot: EIGENZINNIGHEID, KOPPIGHEID, STIJFHOOFDIGHEID.

Volgorde: 1 Zijdewerker; 2 Aria uit Joseph; 3 Alle goederen gemeen; 4 Adolf bij het graf; 5 Pauze; 6 Aria uit Lucie; 7 Eigenzinnigheid.

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 8 November 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 15/16	7/16	3/8
Dito dito 1844.	3	73 7/8	74	73 7/8
Dito dito 1844.	4	92 7/16	1/2	1/2
O. I. L. 1844	4	—	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	—	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	—	—	—
BELGIE. certific.				
bij *Rotschild*. . .	2 1/2	50 1/16	3/16	3/16
RUSL. Bij *Hope*				
1798 en 1816 . .	5	101	1/8	1/8
Dito 1828—1829 . .	5	100 1/4	—	—
Insch. in Assign. . .	6	56	—	—
Cert. van dito. . . .	6	57 1/4	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	—	—	—
Hope en C°. 1840.	4	74 3/4	7/8	—
Stieglitz.	4	73 3/4	74	—
dito 1854.	5	80 1/8	1/4	—
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	86	—	—
POLEN. Certific. . .	4	68 1/8	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		—	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	19 1/2	11/16	5/8
Buitenl.	3	38 1/8	3/8	1/4
Binnenl. 6/m. . . .	3	32 1/2	15/16	7/8
Cert. Coup.		4 5/16	3/8	3/8
Amortisable		5 5/8	6 1/8	6
PORTUG. Lond. . . .	3	40	1/8	—
OOSTENR. Metal. . .				
1816—1852. . . .	5	62 3/4	63	—
Dito 1849—1854. .	5	72 5/8	3/4	3/4
Dito Zilv. Nation. .	5	65 15/16	66 1/8	1/16
Dito 1847—1852. .	2 1/2	31 7/8	32	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	—	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	—	—	—
PERU "	4 1/2	—	—	—
MEXICO "	3	18 1/4	3/8	—
GREN. "	2 3/4	17 7/8	18	—
Uitgestelde.		6 3/4	7/8	—
ECUAD. Lond. . . .		—	—	—
VENEZ. " . . .	4	—	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	—	—	—

Zeer willige markt, inzonderheid Spaansche.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid. . . . . 3 pCt. 88 1/2 à —
Spanje. . . . . 1 1/4 " 19 3/8 à —
Mexico . . . . 3 " 19 5/8 à —

PARIJS, heden.

Fransche certific. . . . . . 4 1/2 pCt. fr. —
" " . . . . 3 " 64.80
Spanje . . . . 3 " —
" . . . . 1 1/4 " —

WEENEN, heden.

Metalliek . . . . 5 pCt. —
Nationaal . . . . 5 " —
Wissel London . . . . " —
Zilver . . . . "

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.